

N:o 6.

Ank. till Riksd. Kansli den 25 Jan. 1875, kl. 2 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående ändring i lönevilkoren för Häradshöfdingarne J. A. Hellberg och L. Norin; Gifven Stockholms Slott den 16 Januari 1875.

Uppå ansökning af Häradshöfdingen i Tveta, Wista och Mo häraders domsaga Johan Adalrik Hellberg medgaf Kongl. Maj:t den 27 Juli 1866, att de med nämnda häradshöfdingebefattning förenade boställena Klefvarp Södergården N:o 3, $\frac{1}{2}$ förmedladt mantal, och Stora Vestansjö N:o 1, likaledes $\frac{1}{2}$ förmedladt mantal, bägge belägna i Rogberga socken och Tveta härad, finge, bägge eller ettdera af dem, på tjugo år, räknade från midfastan år 1867, utarrenderas efter de allmänna grunder, som äro gällande för utarrendering af militieboställen, och skulle, sedan karta och egobeskrifning blifvit på sökandens bekostnad upprättade, utarrenderingen ske genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Jönköpings län försorg, men efter sökandens hörande. I enlighet med detta medgifvande och på grund af Häradshöfding Hellbergs derom gjorda anmälan, är bostället Klefvarp sedan den 14 Mars 1867 utarrenderadt för boställshafvarens räkning, men om sådan åtgärds vidtagande i afseende på Vestansjö blef icke någon framställning från Hellbergs sida hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande gjord förr än i början af Februari månad 1874, hvarefter karta med beskrifning af dertill förordnad landtmätare öfver bostället upprättades och till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande aflemnades. Vid handläggning af denna framställning, till stöd för hvilken Kongl. Maj:ts ofvan omförmälda medgifvande blef åberopadt, fann Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sig dock icke kunna eller böra förbise, att enligt Kongl. Maj:ts till Riksdagen aflättna proposition om ny reglering af häradshöfdingarnes

dingarnes löneförmåner, alla till häradshöfdingar anslagna boställen skulle den 14 Mars 1876 till statsverket indragas, med undantag likväl för vissa angifna boställen, hvilka skulle fortfarande få af vederbörande indelningshafvare, om de så önskade, under deras återstående tjenstetid innehafvas; och då bland de sålunda undantagna boställena det ifrågavarande Stora Vestansjö icke fanns upptaget, ansåg Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att Kongl. Maj:ts år 1866 lemnade medgifvande till dess utarrendering från midfastan 1867 icke kunde läggas till grund för en åtgärd, som uppenbarligen skulle stå i strid med hvad Kongl. Maj:t hos Riksdagen föreslagit; i följd hvaraf Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förklarade sig icke kunna utan Kongl. Maj:ts dertill meddelade förnyade bemyndigande gå i författning om utarrendering af Stora Vestansjö för boställshafvarens räkning. Efter erhållen kännedom af denna Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes uppfattning af frågan har Häradshöfding Hellberg till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande inlemnad en den 19 sistlidne Maj daterad, till Kongl. Maj:t ställd ansökning i ämnet, deri hufvudsakligen följande blifvit anfördt.

I anseende dertill att karta öfver bostället Stora Vestansjö icke var upprättad, kunde detsamma icke, i likhet med bostället Klefvarp, utarrenderas från midfastan 1867, hvarför Hellberg beslöt att låta frågan derom tills vidare förfalla. Då Hellberg nu äfven haft för afsigt att, så snart Stora Vestansjö blifvit försedt med tillräcklig åbyggnad, flytta dit och möjligen sjelf öfvertaga brukningen af bostället, hade han, med förbehåll om rätt för sig till bostad och trädgårdsplan, utarrenderat detsamma endast för vissa år, senast genom kontrakt den 27 Oktober 1869, hvilket efter öfverenskommelse med arrendatorn upphörde den 14 Mars 1874. Emellertid uppstod en långvarig rättegång rörande af- och tillträdessynen å bostället, hvilket hade till följd, att uppförandet af den nya boställsbyggnaden först under 1873 års sommar kunde börjas. Den vore numera i det närmaste färdig, så att Hellberg ämnade att under sommaren 1874 i densamma inflytta. I afseende å den hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande gjorda framställning om boställets utarrendering, med Hellberg förbehållen rätt till bostad och andra förmåner i enlighet med ett af honom uppgjortt förslag, återropades af Hellberg, dels Kongl. Maj:ts ofvan berörda, den 27 Juli 1866 gjorda medgifvande, på grund hvaraf han ansåge sig berättigad att, så länge han innehade bostället, verkställa utarrenderingen, utan afseende derå att fråga blifvit väckt om dess framtida indragning till statsverket, dels ock den omständighet, att Hellberg under sin korta besittningstid nedlagt betydliga kostnader för

åbyggnadens försättande i ändamålsenligt skick. Sedan Hellbergs företrädares sterbhusdelegare blifvit genom Kongl. Maj:ts utslag den 20 Januari 1869 förpligtade att bekosta uppförandet af nytt boningshus, tillräckligt rymligt för Hellbergs samt hans husfolks och tjenstebiträdens behof, upprättades vid laga syner den 22 Maj 1869 och den 17 Maj 1871 kostnadsförslag till nämnda hus, hvarvid, med beräkning att virke dertill kunde erhålas å boställets skog, detsamma uppskattades till 6,329 R:dr 71 öre, hvilket belopp Hellberg också uppburit emot skyldighet att byggnaden uppföra. Men prisen å öfriga byggnadsmaterialier, körslor och dagsverken hade sedermera stigit så betydligt, att utgifterna härför uppgått till minst 50 procent öfver de i kostnadsförslaget upptagna värden. Hellberg hade dessutom, på det byggnaden skulle blifva fullt ändamålsenlig, verkställt åtskilligt arbete utöfver kostnadsförslaget, låtit under byggnaden anbringa källare, uppfört visthusbod, bryggghus och drängstuga samt anlagt trädgård, hvilket allt kostat honom af egna medel 8,000 kronor. Vid boställets afträdande till statsverket skulle han väl erhålla ersättning, enligt synerätts bestämmande, för sådana byggnader, som för bostället ansågos nyttiga, men svårligen kunde godtgörelse honom tilläggas för de utgifter, han utöfver kostnadsförslaget å boställsbyggnaden nedlagt. Härigenom skulle en ganska kännbar förlust för Hellberg uppkomma. Finge han åter, såsom han önskade, bebo bostället, så skulle på sådant sätt någon ersättning beredas honom för de utlagda kostnaderna. Bostället lämpade sig ock synnerligen väl till bostad åt domaren, enär det vore beläget i midten af domsagan, knappt en mil från Jönköping, $\frac{3}{8}$ mil från Tenhults jernvägsstation och helt nära intill Ingaryds tingsställe i Tveta härad. På grund af allt detta anhöll Hellberg att Kongl. Maj:t täcktes förklara, det något hinder icke mötte för boställets utarrendering under 20 år jemlikt den nådiga tillåtelsen af den 27 Juli 1866, med Hellberg förbehållen rätt till bostad och öfriga förmåner enligt hans i sådant hänseende uppgjorda förslag. Om åter Kongl. Maj:t icke funne skäligt att under för handen varande förhållanden bifalla denna ansökning, finge Hellberg, under erinran att genom den långvariga rättsgången om förre boställshafvarens sterbhusdelegares byggnadsskyldighet och tidsutdräkten för den nya boställsbyggnadens uppförande, det icke varit honom möjligt att förr än under sistförflutne sommar flytta till bostället och detsamma öfvertaga, samt att han i följd häraf ej kommit i tillfälle att draga den nytta af bostället, detsamma eljest kunnat bereda honom, underdånigst hemställa, huruvida icke honom i likhet med åtskilliga andra häradshöfdingar kunde förunnas rätt att bibehålla bostället

Stora Vestansjö under hans tjenstetid emot afdrag å lönen för dess behållna afkomst.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som med underdånig skrifvelse den 23 sistlidne Maj insändt Hellbergs ansökning, har för egen del i anledning deraf yttrat, att, då uti Kongl. Maj:ts af Riksdagen bifallna förslag angående reglering af häradshöfdingarnes löneförmåner såsom allmän grundsats antagits att boställena skola till statsverket indragas, funne Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sig icke kunna tillstyrka den nu begärda utarrenderingen för boställshafvarens räkning med honom förbehållen rätt till bostad, hvarigenom en afvikelse skulle ske från berörda allmänna grundsats. Deremot och enär, till följd af den rättegång, som efter förre boställshafvarens afgang yppats angående byggnadsskyldigheten å bostället, åtgärderna för detsammas förseende med ny åbyggnad icke kunnat vidtagas förr än som skett, samt det således icke berott af Hellberg att tidigare kunna der taga sin bostad och sjelf bruka bostället, men han, derest byggnadsfrågan icke blifvit föremål för en långvarig rättegång, redan vid löneruleringsförslagets afgifvande kunnat vara i tillfälle att, på sätt han ämnat, bostället bebo, ansåg Kongl. Maj:ts Befallningshafvande det vid sådant förhållande icke vara med billighet förenligt att Hellberg skulle frånträda bostället Vestansjö, hvars iordningsställande varit förenadt med icke ringa uppoffring af egna medel; och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fann sig alltså böra till nådigt bifall understödja den anhållan af Hellberg, som afsåge att honom måtte förunnas förmånen att för sin tjenstetid få behålla bostället, under enahanda vilkor, som blefve gällande för de häradshöfdingar, hvilka, på grund deraf att boställena af dem brukas och bebos, ansetts böra dervid för tjenstetiden bibehållas.

Uti infordradt underdånigt utlåtande har Kammar-kollegium dels, enär enligt Kongl. Brevet den 5 sistlidne Juni bostället i sin helhet skall den 14 Mars 1876 till statsverket indragas, afstyrkt bifall till ansökningen om detsammas utarrendering af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande med rätt för sökanden att från arrendet undantaga vissa icke obetydliga förmåner, hvarigenom han skulle komma i åtnjutande af högre aflöning än den i stat bestämda, och dels, ehuru antagligt vore, att sökanden till följd af de under senaste åren så väsendtligt stegrade arbetsprisen måst för boningshusets uppförande vidkännas dryga kostnader utöfver den ersättning, som han enligt vid laga syner den 22 Maj 1869 och den 17 Maj 1871 uppgjort kostnadsförslag fått uppbära, för hvilka kostnader han vid boställets afträdande icke torde komma i åtnjutande af någon godtgörelse, likväl hemställt, huruvida hans anhållan att under

sin tjenstetid få behålla ifrågavarande boställe efter afdrag å lönen af dess behållna afkomst, kunde bifallas, då enligt de af Kongl. Maj:t och Riksdagen bestämda grunder för löneregleringen ett sådant bifall förutsatte ej blott att sökanden skulle bebo, utan äfven sjelf hafva brukat bostället.

Till sökandens underdåniga framställning om ifrågavarande boställes utarrendering med rättighet för sökanden att från arrendet undantaga vissa förmåner, har Kongl. Maj:t, på de af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Kammar-kollegium anförda skäl, ej lemnat bifall; men som sökanden, derest han vid den tid Kongl. Maj:ts nådiga Proposition i löneregleringsfrågan till Riksdagen afläts, bebott och brukat bostället, antagligen ansetts berättigad att, i likhet med hvad för sådant fall är vordet andra häradshöfdingar medgifvet, få under sin tjenstetid behålla bostället emot visst afdrag å den sökanden från statsverket tillkommande aflöning, samt den omständighet att, i följd af uppkommen rättegång angående förre boställshafvarens byggnadsskyldighet å bostället, åtgärderna för dess förseende med ny åbyggnad blifvit under längre tid fördröjda, och att sökanden, som, efter hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande upplyst, numera tagit bostället under eget bruk och detsamma bebor, icke varit i tillfälle att förr än som skett taga vid bostället sin bostad, synes desto mindre böra föranleda dertill, att sökanden skulle gå förlustig ofvannämnda förmån, som uppförandet af den nya mangårdsbyggnaden samt boställets iordningsställande i öfrigt tillskyndat sökanden icke obetydliga utgifter, för hvilka han vid boställets afträdande icke torde erhålla någon ersättning, vill Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen, att sökanden, Härads-höfding Hellberg, må under sin återstående tjenstetid och med rätt till fardagsår för honom eller hans sterbhus innehafva bostället Stora Vestansjö N:o 1, $\frac{1}{2}$ förmedladt mantal, emot vilkor att å den honom från statsverket tillkommande lön ett belopp, beräknadt efter enahanda grund, som i likartade fall är vorden tillämpad, eller efter 5 procent af det bostället för år 1867 åsatta taxeringsvärde af 13,900 riksdaler, varder med 695 kronor årligen från och med innevarande år afdraget.

Sedan Häradshöfdingen i Norrvikens domsaga Lars Norin erhållit genom beslutet om löneregleringen rättighet att under sin återstående tjenstetid och med rätt till fardagsår för honom eller hans sterbhus fortfarande innehafva häradshöfdingebostället 1 mantal Kragenäs i Tanums socken

socken mot afdrag å lönen af 1,250 riksdaler, motsvarande 5 procent af boställets till 25,000 riksdaler bestämda taxeringsvärde, har Norin uti en till Kongl. Maj:t ingifven ansökning anhållit, bland annat, att, då enligt af ordföranden i vederbörande bevillnings-taxerings-komité utfärdadt, vid ansökningen fogadt bevis, i nämnda värde ingått 5,000 R dr för ett bostället icke tillhörigt manhus, förberörda afdrag för bostället icke måtte utgå med mera än högst 5 procent af det vid om-taxeringen sistförflutna år bibehållna taxeringsvärdet 20,000 R:dr, eller med 1,000 kronor.

Uti ett af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län insändt, af vederbörande tjänsteman utfärdadt intyg är meddeladt, att sedan taxerings-komitén med Tanums pastorat för 1874 åsatt berörda boställe ett taxeringsvärde af 25,000 riksdaler, deraf 5,000 riksdaler för ett särskildt uppskattadt, boställshafvaren tillhörigt boningshus, pröfnings-komitén för länet med upphäfvande af taxerings-komiténs nämnda åtgärd, i hvad den afsåg den särskilda beskattningen af det till bostad för boställshafvaren behöfliga och endast dertill begagnade boningshuset, fastställt taxeringsvärdet å ifrågavarande boställe till ett belopp af Tjugotusen riksdaler riksmünt; och enär härigenom torde vara utredt, att uti det bostället förut åsatta taxeringsvärde af 25,000 riksdaler, efter hvilket ofvan nämnda löneafdrag blifvit beräknadt, det sökanden enskildt tillhöriga boningshuset varit inbegripet, och derigenom obehörigen blifvit vid bestämmande af afdraget å lönen taget i beräkning, vill Kongl. Maj:t åska Riksdagens bifall dertill, att det belopp, som af förenämnda anledning bör från och med innevarande år från sökanden Häradshöfdingen Norins lön afgå, varder från 1,250 riksdaler nedsatt till ett belopp motsvarande 5 procent af boställets nuvarande taxeringsvärde 20,000 riksdaler, eller till Ett Tusen kronor.

De till ärendet hörande handlingarne skola tillställas det Riksdagens Utskott, till hvars handläggning frågan varder öfverlemnad; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

Eduard Carleson.

*Utdrag af Protokollet öfver Justitie-departements-ärenden, hållet in-
för Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms
Slott Lördagen den 16 Januari 1875,*

i närvaro af:

Hans Excellens, Herr Justitie-statsministern *Carleson*,
Hans Excellens, Herr Statsministern för utrikes ärendena *Björnstjerna*,
Statsråden: *Berg*,
Wennerberg,
Bergström,
Friherre *Alströmer*,
Weidenhielm,
Lovén,
Friherre *Akerhielm*,
Friherre *von Otter*.

Hans Excellens, Herr Justitie-statsministern uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts, uppå Stats-Rådets enhälliga tillstyrkande, den 23 och 30 Oktober sistlidne år fattade beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående ändring i lönevilkoren för Häradshöfdingarne J. A. Hellberg och L. Norin; Och behagade, uppå Stats-Rådets tillstyrkan, Hans Maj:t Konungen i nåder gilla samma förslag samt förordna att i öfverensstämmelse dermed skulle till Riksdagen aflåtas nådig proposition, så lydande som bilagan till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
Th. Wilh. Malm.